

STUDII

Conștiința cosmică Temă de reflecție artistică / muzicală

Mihaela Vosgian

*„...dependent de ființarea care nu este el însuși,
omul este totodată departe de a fi cu adevărat
stăpânul ființării care este el însuși”
Martin Heidegger*

1. Tema evoluției conștiinței în diferite tradiții sau în știința și practica modernă

Viața în *existență*, ca formă temporară a *ființării*, presupune evoluție, respectiv un *perpetuum mobile*, o transformare și o renaștere, altfel spus, un parcurs dinamic al conștiinței cosmice. O atare conștientizare a ideii de evoluție este posibilă doar omului, acelei entități întrupate pe care o considerăm cea mai înaltă, dacă ne raportăm, cel puțin, la sistemul nostru solar. Dar nici el, omul, nu stăpânește cu adevărat propria lui trăire în existență și cu atât mai puțin propria ființare, de dincolo de existență, decât când devine conștient și se pune în slujba propriei sale evoluții spirituale.

Cum aprecia Petre Țuțea, “autonomia spirituală a omului este iluzorie... Fără credință și Biserică, omul rămâne un simplu animal rațional și muritor, raționalitatea având doar caracterul unei mai mari puteri de adaptare la condițiile cosmice decât restul dobitoacelor. Când zici că omul e un animal rațional, atributul raționalităților îl distinge de restul vietăților, nesocotind-l din perspectiva morții absolute. Moartea devine relativă, ca o trecere numai prin religie/știința, oricât de savantă, nesocotind

omul decât aparent din regnul animal. Nicio consolare că eu mă deosebesc de elefant sau de capră pentru că fac silogisme, dacă apar și dispar în mod absurd din natură.”¹

Cu alte cuvinte, dacă nu conștientizez cine sunt?, ca entitate terestră, deși sunt om, nu îmi valorific nici pe departe atributele mele ființiale, de entitate cosmică, una cu universul, cu deosebire cele care mă definesc ca ființă superioară animalului.

Tot Țuțea afirma, într-unul din interviurile televizate din 2013, că adevărul trebuie să fie *revelat* ca să devină adevăr și revelarea se poate face doar prin credință, evident, într-o năzuință către perfecțiunea divină. „Altfel omul este un animal care vine de niciunde și pleacă nicăieri”.²

Îndeobște, oamenii consimt primele două forme de *conștiință* prezente la ființele vii, arătate încă din 1901 de psihiatrul canadian Richard Maurice Buckner (în *Cosmic Consciousness: A Study in the Evolution of the Human Mind*)³, respectiv *conștiința simplă* (prezentă deopotrivă la om dar și la animale) și *conștiința de sine* (a oamenilor, incluzând *gândire, rațiune și imaginație*; cea de-a treia formă, a *conștiinței cosmice*, este o formă mai înaltă și totodată spirituală, pe care oamenii obișnuiți nu o posedă care presupune o înțelegere profundă a *adevărurilor înalte ale vieții eterne* și a relației cu Dumnezeu și cu întregul univers. Totodată, acest tip înalt de conștiință, reflectă înțelegerea *realităților / dimensiunilor lumilor subtile / ascunse*, care, după cum arată și Deepak Chopra în interviurile și work-opurile sale, deopotrivă legate de cartea sa *The Future of God*⁴, pot fi puse în directă legătură cu teoriile *vidului cuantic (punctul 0 de energie, ca suport non fizic al manifestărilor*

¹ Interviu cu Petre Țuțea, <https://doxologia.ro/>, accesat la 1 ianuarie 2018

² Idem.

³ Bukner, R.M, *Cosmic Consciousness: A Study in the Evolution of the Human Mind*, Innes & Sons, Philadelphia, 1905, p. 29-45

⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=91RCukg5BGo>, accesat la 20 octombrie 2018.

*energetice și materiale din actualul spațiu-timp*¹) sau cu cele ale *mecanicilor cuantice*², sau al *câmpurilor unificate* (contribuțiile lui Einstein și *teoria Super/Corzilor*³).

Probabil că unii dintre noi putem agreea faptul că, prin trăiri extatice (rezultate din practică de meditație și rugăciune), ne putem alinia la aspecte ale *conștiinței cosmice*, dar cu siguranță, unul dintre momentele sigure de *contact cu adevărul* este momentul morții, când oamenii se întâlnesc, pentru o fracțiune de secundă, cu ei înșiși, cunoscându-și toate întrupările și morțile anterioare. Acest flash este însă atât de scurt, încât nu toți oamenii pot conștientiza clar momentul respectiv.⁴ De altfel, mulți căutători spirituali speculează că un al doilea moment de acest fel ar fi chiar momentul nașterii, în care conștientizăm motivația *renașterii*, a trecerii (din nou), în trup, fapt pe care îl uităm apoi cu desăvârșire, poate o lungă perioadă din viață sau chiar de tot, pe parcursul unei existențe.

Există mai rar oameni care au suferit morți clinice violente și care pot vedea nu numai propriile treceri și întrupări, ba chiar mai mult, “pot percepe printr-un flash cognitiv intens, toată istoria planetei Pământ, păstrată în depozitul psiho-informațional – memoria akashică – a Spiritului Pământului.”⁵

Dacă nu facem parte dintre cei care au trăit o atare experiență, mai mult ca sigur, ca artiști conștienți de spiritualitate, putem percepe ideea *evoluției* și a *renașterii*, cel puțin din perspectiva vieții noastre actuale, dar cu mult mai adevărat și mai profund ar fi să o integrăm din perspectiva eternității, a conștiinței perpetue. Cu siguranță, cu cât mai *conștienți de sine* devenim, din punct de vedere spiritual, cu

¹ <http://www.fortasigratie.ro/realitati-contemporane/vidul-cuantic.htm>, accesat la 23 octombrie 2018.

² Care studiază comportamentul materiei și energiei la scară atomică și a particulelor subatomice, respectiv a undelor.

³ În *Teoria Corzilor* particulele elementare sunt alcătuite din corzi întinse sub tensiune, aflate sub excitație și care plutesc în spațiu-timp. Ref. <https://www.descopera.org/teoria-corzilor-si-teoria-m/>, accesat la data de 20 octombrie 2018.

⁴ Cristian Gănescu, *Omul în afara trupului*, București, Ed. Alaya, p 2

⁵ Idem, p.2

atât mai mult ne reamintim din parcursul nostru existențial sau chiar din statutul nostru ființial și în acest fel, putem face o contribuție, prin arta noastră și celorlalți.

Cât de adevărată și prezentă mi se pare, în acest context, afirmația lui Friedrich Nietzsche: “Învățătura despre renaștere este o cotitură în istoria omenirii”.¹ Evident, ne putem gândi la ideea de *renaștere* în cel puțin două feluri diferite, ori ca *reîntrupare* a sufletului/spiritului nemuritor, ori ca *renaștere spirituală*, ce se poate realiza pe parcursul unei singure întrupări/existențe. O astfel de conștientizare implică deschiderea pentru acceptarea unor adevăruri, poate diferite de cele ale noastre comune (ale ego-ului nostru).

Ceea ce acum câteva sute de ani era adevărat și valabil, acum poate să fie înțeles diferit, sau dimpotrivă, ceea ce acum 2000 de ani era valabil și ulterior a fost negat, poate fi redescoperit ca fiind foarte actual. În fiecare clipă suntem noi, dar în același timp vom fi un altul sau o alta, cu o altă înțelegere și percepție a realității și cu un *prezent* în continuă devenire. Fiecare din noi ne modelăm propria realitate și, de fapt, prin inter-conectivitate, determinăm realitatea însăși.

Dacă mai toate tradițiile orientale susțin în unanimitate perspectiva trecerilor succesive și a reîntrupării, a faptului că sufletul vine de undeva și se duce undeva după moarte, fiind o meta-structură a corpului, în Occident, din lipsa unor dovezi științifice, ideea *migrării sufletului – metempsihoza* – a fost până la jumătatea secolului trecut, mai degrabă o problemă de convingere sau abordare personală.

În legătură cu această temă, bine-cunoscutul filozof german Arthur Schopenhauer, aprecia, ironic: “Dacă un oriental m-ar ruga să definesc Europa, aș fi nevoit să răspund în felul următor: Europa este acea parte a lumii unde băntuie credința că omul a fost creat din nimic, iar actuala viață nu este altceva decât prima intrare pe scena vieții.”²

¹ Citatopedia

² Tibor, Gy., Ujlky, *Regresia Pranadi. Tehnica tibetană a iertării. Eliberarea prin reamintire*, Edit. Imprimeria de Vest, Oradea, 2013, p.17.

Oricât de adepți și practicanți ai creștinismului am fi, ne putem totuși întreba la un moment dat: oare, care poate fi sensul de a te naște doar o singură dată, după care sufletul tău să rămână totuși în eter, nu se știe unde și mai ales de ce? Cu siguranță că orice căutător al spiritului, fie el filozof, teolog sau artist, sau orice altceva, ar fi tentat să caute mai departe de propria îndochinare religioasă și ar găsi, mai mult sau mai puțin, răspunsuri în alte culturi sau tradiții decât cele în care a fost educat.

Bunăoară, adepții teoriei *tradiției primordiale* susțin că toate tradițiile, inclusiv cele trei direcții monoteiste de bază – creștinismul, iudaismul și islamismul, sunt de fapt tradiții secundare, care se circumscriu celei dintâi și au originea comună a aceluiași *ou arhetipal*. Într-o astfel de viziune, tezaurul cunoașterii, templul adevărului etern, este tradiția/religia primordială, cu dublul calificativ indicat etimologic, de transmitere a ritualurilor sau a naturii riturilor (*tradere* = livrare, a transmite), dar și de unire a pământescului cu cerescul (*reliegere* = unire).

Dacă consimțim deopotrivă postulatul filozofului și metafizicului Frithjof Schuon, și el exponent al *religio perennis* (religiei primordiale), referitor la “unitatea transcendentă a religiilor”¹, am înțelege mai bine temeiul *tradiției primordiale*, care le conține potențial pe toate, și faptul că celelalte (tradiții/religii) ar fi “proiecții ale sale, prin exemplu relației cognitive și cauzale dintre unu și multiplu.”²

Indubitabil mi se pare faptul că orice religie sau tradiție transmite, într-un fel sau altul, ideea subliniată de René Guénon, în mai multe dintre lucrările sale (*Symboles fondamentaux de la Science sacrée*³), de întoarcere a tuturor lucrurilor la stare lor primară/inițială și care, de altfel, reflectă

¹ Chiar titlul lucrării *Despre unitatea transcendentă a religiilor, București, Humanitas 1994.*

² Jean Tourniac, *Melchisedec sau tradiția primordială*, București, Editura Herald, 2009, p. 27

³ Guénon, René, *Symboles fondamentaux de la Science sacrée*, Paris: Les Éditions Gallimard, 1962

prototipul Adamic – denumit *Tzelem*, în Kabbala – creat după imaginea lui Dumnezeu (*Imago Dei*).

Diferența între tradiții apare reflectată în viziunea temporală distinctă, fie liniară, la teologiile occidentale, fie ciclică, la teoriile orientale aplicate *eshatologiei* și *soteriologiei*¹. Deși viziunea iudeo creștină despre apocalipsă pare să se apropie de predicțiile erei *Kali-Yuga* (*Visnu-purana* hinduisă), cele două tipuri de cronologii se disting fundamental prin faptul “că timpul rectiliniu tinde către infinit, în timp ce timpul ciclic revine către punctual său de plecare, cel puțin logic,” de fiecare data cu începerea unei noi *Manvantara* - durata unei umanități pământene.²

O scurtă revizuire a învățăturilor istoriei ne arată că ceea ce este deopotrivă comun în toate tradițiile și, de altfel, derivă din tradiția primordială, este fără îndoială tema sensului evolutiv al ființării terestre, legată intrinsec de tema reîntrupării, ambele fiind *expuse*, afirmate sau arătate deopotrivă în diverse tipuri de manifestare artistică.

*Tăblițele de smarald ale lui Thoth, atlantul*³ (datate 36.000 î.H.), purtate ca pe un talisman de preoții Marii Piramide din Khem (Egiptul antic), vorbesc despre o *Lege Supremă a Adevărului* care conține toate *Cheile* ce guvernează *Viața Eternă* și *Calea Luminii*:

“Căci doar în Căutarea Adevărului putea Sufletul meu
sa se liniștească și flacăra din mine să se stingă.
De-a lungul epocilor am trăit,
urmărind-i pe cei din jurul meu gustând din cupa morții
și întorcând-se apoi in lumina vieții”

(Tăblița 1. *Istoria lui Thoth, Atlantul*)

¹ Ambele fiind teologii ale mântuirii și trecerii (finale), în spațiul divinului.

² Jean Tourniac, *Melchisedec*, idem, p.29

³ Cel care s-a întrupat și ca *Hermes Trismestigus* (de trei ori născutul), Ref. *Tăblițele de smarald ale lui Toth/The Emerald Tablets of Thoth the Atlantean*, <http://www.crystalinks.com/emerald.html>

“Amintește-ti, omule, că tot ce exista e doar o altă forma a ceea ce nu există.

Orice forma de viață trece în alta formă de viață
iar tu nu faci excepție de la aceasta lege.

Respectă Legea, căci totul e Lege.

Nu căuta ce nu ține de Lege, căci așa ceva exista doar în iluzia simțurilor”.

(Tăblița 3. *Cheia înțelepciunii*)

Caută, omule, să descoperi calea ce te duce spre
VIAȚA eternă ca un SOARE.

leși de sub valul Întunericului.

Caută sa devii o Lumina în lume.

(Tăblița 9. *Cheia Libertății Spațiului*)

Cartea sfântă hindusă scrisă în limba sanscrită *Rig-Veda* (1700–1100, î. Hr), cea mai veche scriptură hinduistă, căreia i se atribuia o proveniență supranaturală, este și cea mai complexă și mai elaborată filozofie a temei reîntrupărilor. Ea vorbește de reîntruparea imediată a sufletului (*atman*), după moarte, în funcție de *Karma*, legea cauzei și a efectului, fie după caz din nou în oameni, sau, chiar și într-un regn inferior – de altfel, o temă controversată pe care o vom detalia mai târziu.

Cartea Egipteană a Morților (1450, î.Hr), dăltuită printre picturile camerelor mortuare din Valea Regilor, ne vorbește despre credința în continuitatea vieții sufletului **Ka** (conștiința de sine), după părăsirea trupului **Ba** (principiul dător de viață). În viziunea înțelepților egipteni, **Ka** putea să stea mai departe în mormânt, sau putea să se transfere în alt corp, dimpreună cu memoria vieții anterioare.

“Vremea-mi este fără de început

Și fără de sfârșit,

Moștenirea-mi este nemurirea

Și veșnicia.”

(*Cartea Egipteană Morților, 1450, î.Hr*)

Buddha, acum mai bine de 2500 de ani, propovăduia și el despre condiționarea sufletului după moarte, tot în funcție de

Karma. Conform învățăturilor lui Buddha, pentru a întrerupe ciclul *samsara* (naștere, suferință, moarte, reîncarnare), și pentru a accede spre *Nirvana* (fericirea supremă), omul are nevoie să atingă *bodhi* (trezirea, iluminarea) și aceasta nu prin preluarea absolută a cunoașterii (de la maestru la discipol ci prin valorificarea propriei experiențe. Buddha susținea că doar și prin simpla rostire, citire, recitare sau auzire a *Sutrelor Mahayana* (versuri sacre ale revelațiilor solitudinii), se poate șterge o mare cantitate a încărcăturii karmice.

De asemenea, toată mitologia greacă abundă în misterele reîntrupării, patronul sufletelor fiind zeul Dionysos. Mai mult ca sigur că reprezentanții școlilor ezoterice grecești – Herodot, Pitagora, Platon, Plotin – au preluat cunoașterea egipteană despre nemurirea sufletului și despre procesul mântuirii.

În *Dialogurile* sale, cu precădere în *Phaidon (Despre suflet)*, Platon considera că "sufletele noastre existau și înainte de a se afla în acest chip uman, despărțite de trup și înzestrate cu puterea de a gând", iar tot ce învățăm este doar o readucere aminte: "aceia despre care spunem că învață nu fac altceva, în cursul vieții, decât să-și amintească, iar a învăța înseamnă a-ți reaminti"¹. În opinia lui, un suflet, ca să se mântuie, ar fi trebuit să se îmbrace în trup de minimum 10.000 de ori. El recomanda, chiar și filozofilor, o viață plină de virtuți: "Prin urmare, înțelegând că nu trebuie să se împotrivescă acestei eliberări, sufletul celui cu adevărat filosof se tine cât mai departe cu putință de plăceri și dorințe, de suferințe și de spaime."²

Plotin, fondatorul școlii neoplatonice, ne îndeamnă să conștientizăm și să tindem spre binele sufletului nostru divin, care înseamnă iubirea, dincolo de frumusețea efemeră: "...tot așa și sufletul iubește binele, deoarece a fost atras chiar de el spre iubire de la început. Si, fiindcă are la îndemână iubirea, nu mai așteaptă amintirea pe care o evocă frumusețile sensibile,

¹ Constantin Noica, *Interpetarea la Phaidon*, p. 78, E.book, <https://www.scribd.com/document/335353038/PLATON-Phaidros-Interpretare-pdf>

² Idem. p. 90

iar cu iubirea din el, deși nu știe că o are, caută mereu și, în dorința lui de a fi purtata spre binele divin, disprețuiește lucrurile de aici, iar când vede frumusețile din acest univers, îl cuprinde dezgustul pentru ele, fiindcă le vede (captive) în cărnuri."¹ Totodată, ne arată Plotin, sufletul este susținut de inteligență în tendința lui spre bine: "Sufletul devine, deci, liber când se străduiește neîmpiedicat spre bine cu ajutorul inteligenței, și ceea ce face prin inteligență stă în puterea sa..."²

Zoharul, parte integrantă a *Kabbalei* (doctrina ezoterică iudaică), cuprinde, de asemenea, învățături referitoare la modurile de manifestare ale esenței divine și despre necesitatea reîntrupării ca proces al dezvoltării sufletelor:

"Sufletele trebuie să se întoarcă în substanța cea mai înaltă, acolo unde își au originile. Pentru aceasta, însă, sufletele trebuie să-și Dezvolte toate virtuțile, ale căror germeni Sunt sădiți în noi și dacă nu pot realiza Această stare în decursul unei vieți Atunci trebuie să înceapă una nouă. Apoi din nou o alta și tot așa până ating Acea stare în care sunt pregătite de a se reuni cu Dumnezeu."

Zohar, Cartea splendorii

Chiar și *Coranul*, cartea sfântă islamică, face referiri la migrarea sufletului ca algoritm al reînnoirii și evoluției:

Allah a creat ființele simțitoare,
Apoi le retrimite pe pământ din nou și din nou,
Până se întorc la el.
Cum ai putea sa-L negi pe Allah,
Care, după ce ai murit, ți-a dat din nou viață
și, după ce îți ia din nou viața, te învie din nou,
până ce, în cele din urmă, te întorci la El. "

Noul Coran

¹ Plotin, *Enneade* VI, 7 (38) 31-32, Editura IRI, București, 2007, p. 35

² Idem, 8(39), 6-7, p. 373

Și mai elocvente mi se par afirmațiile unor importanți propovăduitori creștini, din diverse timpuri, care pentru mulți ar părea poate nu numai surprinzătoare, ci de-a dreptul eretice. Să luăm de exemplu afirmațiile din lucrarea *De principiis* a lui Origen Adamantius (182-254), fondator al învățăturilor bisericii și profesor la catedra religiilor la școala din Alexandria.

“Fiecare suflet vine pe lume întărit de victoriile sale
Și slăbit de insuccesele sale din viața anterioară...
Faptele sale din această viață hotărăsc locul său
În existența care urmează.”

Însuși Sf. Grigore Luminătorul (325-332), propovăduia cum că:

“Este imperios necesar ca sufletul să se purifice
și dacă acest lucru nu se întâmplă într-o viață
pământească,
atunci trebuie realizat și în viețile următoare.”

Toate aceste argumente pledează pentru ipoteza că sufletul nu numai că este nemuritor, dar este parte din conștiința universală și este cel care însoțește corpul în fiecare din întrupările sale, asigurându-i astfel creșterea spirituală. El este singurul “liber să călătorească prin spațiu și are o viață care e cu adevărat viață”.¹

“Sufletul nu poate fi pierdut ci doar individualitatea sufletului care creează separarea, doar ea poate fi pierdută”. Adevărata moarte este pierderea identității, separarea de Forța Creatoare. Revenirile în corp de multe ori, creează de fapt “oportunități ca sufletul să evolueze până devine o entitate completă prin sine sau până când s-a scufundat cu totul”.²

¹ Thoth, Tăblița 9, *Cheia Libertății Spațiului*

² Ambele citate din Edgar Cyce, *Sufletul și Spiritul*, Editura Adevăr divin, Brașov, 2009, pag. 49

De multe ori însă, deși nu poate fi pierdut, sufletul poate să nu mai știe cine este iar entitatea este pusă în situații limită ca să înțeleagă lecția. Forma extremă a acestui fenomen este moartea clinică.

Practica medicală a ultimilor decenii, mai cu seamă reanimarea, a ajuns la performanțe de reîntoarcere din moartea și implicit confirmarea trecerii în lumea de dincolo. Medici de renume, bunăoară doctorul Raymond Moody, în *Viața de după viață*¹ au concretizat, în cărți de pionierat, rezultatul muncii lor, pe baza mărturiilor tulburătoare ale pacienților care au trecut prin moarte clinică. Ele sunt legate de fenomene de percepție din afara corpului (de undeva de sus), a ceea ce se întâmplă în imediata apropiere, dar mai cu seamă povestesc despre călătoria printr-un tunel întunecat către lumină și întâlnirea cu rudele decedate sau cu entități de lumină.

Experiențe similare pot fi trăite deopotrivă în *regresii* sau *progresii* puternice. Cine a trecut prin astfel de trăiri, cu siguranță nu mai are dubii asupra trecerilor succesive ca sens implicit al propriei evoluții la nivelul conștiinței.

Rezultatul diferitelor tipuri de regresii, hipnotice sau spontane, în care pacienții retrăiau vieți trecute, sunt edificatoare și pentru cercetările de pionierat asupra momentului de dinaintea nașterii unde sunt valorificate trăiri asemănătoare celor de după moarte.

Deși Franz Mesmer a descoperit pentru Occident *hipnoza ca regresie* abia în secolul VIII, ea a fost folosită ca metodă terapeutică denumită și *terapie cathartică* abia începând cu ultimele decenii ale secolului al XIX, de fondatorii psihiatriei psihanalitice Sigmund Freud, Josef Breuer și ulterior de Carl Jung.

Mai târziu, în a II-a parte a secolului XX, atenția opiniei publice s-a îndreptat către *regresiile spontane*, datorate mai ales copiilor cu capacități deosebite (între trei și cinci ani), capabili să-și descrie circumstanțe ale vieților trecute, cu multe detalii, recunoscând teritorii și locuri aparent noi și străine.

¹ Moody, Raymond, *Viața de după viață*, Ed. Adevăr divin, Brașov, 2016

Astfel de mărturii au fost cuprinse în cartea soților Peter și Mary Harrison, intitulată *Viața de dinainte de naștere, sau Douăzeci de ani de cazuri sugestive de reîncarnare (1966)* a doctorului Ian Stevenson, rezultatul cercetării a peste 2500 de cazuri realizate în urma călătoriilor în jurul lumii, de la Ceylon până în Alaska.

Psihiatrul și psihologul Stanislav Groff a reușit să combată constatarea general acceptată referitoare la trăirile mistice sau spirituale care aduc salt în evoluția individuală, ca produse ale bolilor funcționale ale creierului. Tot el a impus recunoașterea științifică a terapiilor regresive și tehnica alternativă de vindecare, denumită *respirația holotropică* care se aplică fie restrâns în workshop-uri spirituale (la care am avut șansa să particip), fie în spitale și sanatorii, ca terapie transpersonală.

O astfel de abordare, din punctul meu de vedere, aduce o schimbare de paradigmă în viziunea despre evoluția spirituală, atât în cunoaștere, ca versiune holistică de abordare, dar și ca posibilitate naturală de vindecare care folosește arta (muzica sau arta vizuală), ca formă de intermediere.

Oare, în fața atâtor exemple, ne mai putem îndoii de sensul trecerilor noastre multiple și succesive pe această lume pământeană, nu singura cunoscută sufletului nostru, pe care ni le luăm, desigur, în sensul propriei evoluții la nivel de conștiință cosmică?

2. Tentația conștientizării evolutive între viață și creație

Care este scopul acestor conștientizări despre existență, ființare, evoluție interioară, atât de ușor recunoscutibile în izvoarele istoriei?

Toate vorbesc despre imperioasa nevoie de înțelegere a transformării noastre interioare, în ultimă instanță, despre *Dharma, Legea Ordinii Divine*, temă centrală în tradiția primordială și toate tradițiile secundare.

Precizările lui René Guénon, în lucrări precum *Introduction générale à l'étude des doctrines hindoues* sau *Edudes sur l'hindouisme*, se referă la distincția dintre *Dharma* (termen sanscrit ce definește *legea lui Manu*), *ca principiu/voința/ordinea/inteligență universală dată pentru un ciclu al umanității*) sau ca reflectare a *imuabilității principiale* în ordinea manifestării, și tradiția primordială, gemenele a tot ce e sacru în întregul univers.¹

Nu degeaba, mulți dintre marii creatori ai timpului s-au îndreptat, cum aprecia și Andrei Pleșu, spre *tematica permanentă a căii spirituale, a căutării, a comunicării cu lumea simbolurilor*, lucruri care sunt dincolo de istorie, ficțiune, morală sau filozofie².

Teritoriul Graalului, atât de prezent în ideatica wagneriană, sau cel al "experiențelor noastre onirice, al iluminării profetice, al raptului vizionar,"³ circumscriu o zonă care este mai degrabă *trans/meta subiectivă, suprasenzorială* și autonomă, decât interioară/subiectivă sau obiectivă/non-senzorială.

În acest sens, mi se pare esențial să înțelegem că există și o interdependență între dezvoltarea omului individual și evoluția planetei sale, recte a Pământului, după cum evoluția planetei este intim legată de astrul solar de care aparține. La fel se pune și problema raportului dintre evoluția colectivității și a guvernatorului ei solar și chiar de mișcarea Universului.

Putem admite că civilizațiile umane s-au succedat în valuri, sau că au fost perioade de mare înflorire economică și artistică urmate de perioade de ignoranță și barbarie, dacă ne amintim că planeta noastră are deja miliarde de ani, iar omenirea câteva milioane.

¹ René Guénon, *Introduction générale à l'étude des doctrines hindoues*, *La loi de Manu*, partea a III-a, capitolul V, Paris: Guy Trédaniel, Les Éditions de la Maisnie, 1987, p. 152-154, traducere din franceză

² Andrei Pleșu, *Despre îngerii*, București, Editura Humanitas, 2012.

³ Idem., pag.60

Minunate civilizații terestre, probabil cu mult mai evaluate spiritual și tehnologic la vremea respectivă decât noi, zac acum pe fundul oceanelor, precum Atlantida, care se pare că se întindea de la ecuator până în Norvegia.

Mai puțin știm sau acceptăm, însă, ideea că *duhurile spirite*, aparținând unei civilizații avansate, pleacă în grupuri după finalizarea misiunii lor pămâtenă, către alte astre și planete, iar duhurile noi sosite de pe planete inferioare, o iau de la început urmându-și suiful de cunoaștere și moralitate, până într-un punct de maxim, după care se reia ciclul.

Pământul nostru respiră ca o ființă, fiind impulsionat de fluidele cosmice venite din Univers. Dacă admitem viziunea cosmică propusă de Demetrescu, în cartea sa *Din tainele vieții și universului*¹ putem avea o imagine de ansamblu de cum este alcătuit *Cosmosul* – creația. Poate ne lăsăm inspirați, ca mine în opusul *I.A.U. Portalul*, de posibilitatea existenței unei *Sfere Divine – Sfera Laboratorul/Creatorul* care coordonează alte patru Universuri, așezate în jurul ei, dar la distanțe diferite. “Privite de sus, în proiecția unui plan orizontal, cele patru universuri par a fi așezate după direcția celor patru brațe ale unei cruci.”³

Astronomia pare să fie de acord cu ideea mai multor universuri, în interiorul fiecăruia existând constelații cu sorii și planetele lor aferente. “Fiecare planetă execută o mișcare de rotație în jurul ei și una de translație, pe un drum ideal în formă de elipsă în jurul soarelui din care a derivat odată. Dar și sorii execută o mișcare de rotație în jurul axei lor și alta în formă de elipsă în jurul universului de care depind. Așadar planetele se învârtesc în jurul soriilor lor, sorii, în jurul centrului universului

¹ Demetrescu, Scarlat, *Din tainele vieții și ale universului*, Demetrescu, Scarlat, *Din tainele vieții și ale universului*, Edit. Emet, Oradea, 2007

² *Portalul ascensiunii, integrității și uniunii*, instalația arhitecturală performativă, opus încă ne-prezentat publicului.

³ Scarlat Demetrescu, *Din tainele vieții și ale universului*, Editura Emet 2007, pag 247.

lor, iar cele patru universuri, se rotesc în jurul Sferei centrale, divine.”¹

Timpul scurs între o dilatare și o contractare din centrul Universului, care afectează planeta noastră, se poate exprima prin ani solari. Soarele nostru face un traseu în formă de elipsă, de la periferia universului către centrul său, care ține aproximativ 75.000 de ani tereștri – respectiv un *an solar*. Cataclismele majore care afectează pământul, de tipul *Marelui Potop*, se pot produce doar atunci când soarele pornește de la periferie spre centru.

Pare de la sine înțeles că noi, actualele duhuri de tip uman, nu o să mai apucăm un alt cataclism, deoarece școala noastră pământescă e mai scurtă de 75.000 de ani și probabil, la o vreme așa de îndepărtată, vom fi instalați deja pe o altă planetă. Ce perspectivă halucinantă?

După cum ne îmbărbăta Nietzsche, “avem la dispoziție arta pentru a nu muri din cauza adevărului”; astfel, poate vom alege și acolo, în altă viață sau în altă dimensiune, sau pe o altă planetă, o *Karmă/Dharmă* asemănătoare celei actuale – de creatori artiști – și vom scrie sau compune muzică ascultând direct prin clar audiție, sunetele planetelor?! Poate că da, cel puțin unii dintre noi.

Între timp, ne putem lăsa tentați să contemplăm *axa verticală a conștiinței*, fiecare după propria capacitate actuală, *dilatându-ne* spre dimensiunile mai înalte de 3D (unde ne aflăm în mod obișnuit), accesând, spre exemplu, inspirația creatoare (4D), sau centrarea în inimă (5D), sau câmpul morfic al geometriei sacre (6D), sau stringurile cosmice galactice și frecvențele acustice sacre (7D), sau Mintea Divină (8 D): ne putem, totodată, *contracta* spre dimensiuni mai joase, spre exemplul spre *mantaua pământului* (2D) sau spre *nucleul scoarței pământului* (1D).

O schemă sugestivă în acest sens ne oferă Barbara Hand Clow în *Alchimia celor nouă dimensiuni*² (fig. 1):

¹ Scarlat Demetrescu, *Idem*, pag 247.

² Barbara Clow & Gerry Clow *Alchimia celor nouă dimensiuni*, Edit. For you, București 2012, pag.23.

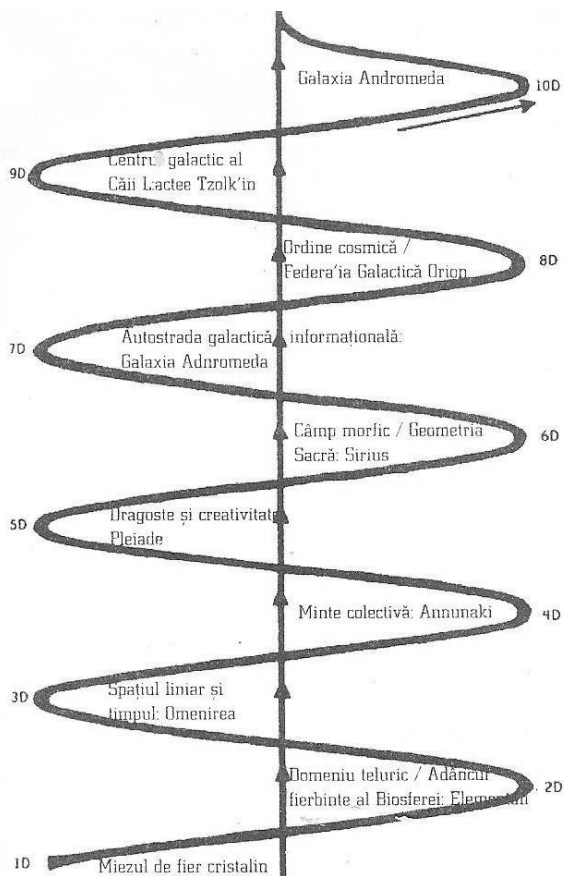

Fig. 1. Axa verticală a evoluției conștiinței, adaptată după *programul pleidian*, Barbara Hand Cloe¹

¹ Idem, p.23

Chiar arta muzicală, prin anumite opusuri ale ei, sau terapia vibrațională prin sunet, pot aduce o *modulare* a frecvențelor noastre cotidiene de tip 3D și implicit o vindecare, fie accesând teritoriul anorganic al dimensiunii 2D (unde se creează codurile vieții), fie avântând-ne în dimensiunile superioare ale Sinelui Nostru Divin.

În legătură cu dimensiunea a VII-a, a *frecvențelor*, din axa conștiinței reprezentată de Barbara Hand Clow, captivantă mi se pare cercetarea lui Paul Devereaux¹, asupra *undelor staționare* (radiale și orizontale) din peșterile paleolitice sau din structurile megalitice ale menhirelor din Valea Boyone (Irlanda, existente încă din 9500 î.e.n.). Devereaux aduce argumente în sensul unei științe acustice foarte avansate deținute de strămoșii noștri, ființe capabile să-și folosească mintea (frecvențele cerebrale) pentru a-și organiza viața.

Poate că aceste peșteri erau de fapt templele lor, ci nu locuințele lor, în care diferitele „puncte, linii și simboluri de culoare roșiatică și neagră marchează proprietățile acustice ale stalactitelor și stalagmitelor”², asemenea unor tuburi acustice.

Nu întâmplător, azi se folosesc diferite peșteri ale lumii ca spații alternative de concert, mai ales pentru evenimentele de muzică nouă și poate, în astfel de peșteri, acum mii de ani, se ascultau concerte și se celebrau ceremonii care produceau *sinestezia* (perceperea culorii prin inducerea sunetului), particularitate neurologică pe care o manifestau și unii artiști moderni, precum pictorul Vassily Kandinsky (fig. 2) sau compozitorul Alexander Scriabin, ambii preocupați de „spiritualul în artă”³.

¹ În lucrarea *Stone Age Sound tracks*, Paperback, Editura Vega, 2002.

² Barbara Clow & Gerry Clow op.cit., p.180.

³ *On the spiritual in art* este chiar titlul unei lucrări teoretice a lui Kandinsky.

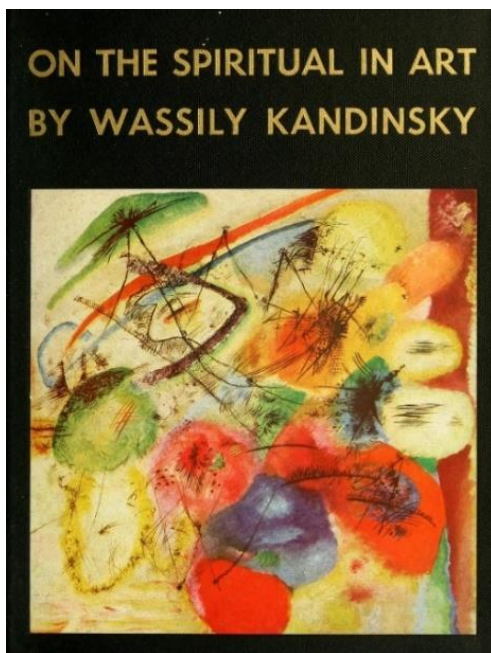

Fig. 2, Wassily Kandinsky, *On the spiritual in art*
cu pictura autorului,
intitulată *Yellow, Red, Blue, pe copertă*

3. Modele de raportare la temele spirituale ale conștiinței universale la diverși compozitori occidentali în decursul timpului

Skriabin asocia, bunăoară, celor 12 tonuri muzicale tot atâtea culori, dezvoltând un sistem de coduri (sunete/culori), bazat pe succesiunea cvintelor (fig.2), fiind influențat în lucrări ale sale, precum *Mesa albă — Sonata a VII-a* pentru pian, sau *Mesa neagră — a IX sonată* pentru pian, sau *Poemul extazului*, de simbolismul teosofic al timpului, cu precădere de Helena Blavatsky (*La Clef de la theososofie* sau *Doctrina Secretă*¹):

¹ Copia acestei cărți se găsește în muzeul Scriabin din Moscova (Elena Blavatsky, *Clef de la theososofie*, www.eBookEsoterique.com)

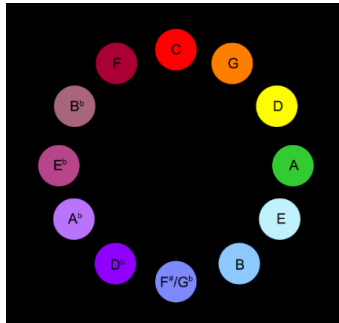

Fig. 3. Cercul cvintelor și al culorilor la Scriabin

Mai mult, chiar celebra sa ultimă simfonie a V-a — *Prometheus. Poemul Focului* — ilustrată pe copertă (fig.4) de imaginea fabuloasă a pictorului teosof Jean Delville, era orchestrată pe lângă orchestră și cor și cu un *pian special cu lumini* care urma să umple spațiul de concert cu diverse culori ale spectrului (în funcție de sunetele emise), susținând climaxul muzical cu lumină albă, aproape orbitoare ca simbol celor mai înalte aspirații ale umanității.¹

Fig. 4 Coperta la Simfonia *Prometheus*

¹ Ref. traducere din Brown, Gary, "Music as Magic: Composer Alexander Scriabin" *The American Theosophist*, (May 1982), p. 157.

Chiar dacă premiera a fost făcută fără acest dispozitiv, încă ne-materializat, năzuința sa către o artă totală, sincretică, care să se exprime nu doar prin sunet ci și prin vizual, precum în arta arhetipală primordială, urma să se întruchipeze plenar în cel mai ambițios proiect al său, *Mysterium*, la care a lucrat în anul morții; acest proiect gigantic urma să combine muzică, dramă, poezie, ritual și esențe olfactive, iar țelul lui era nici mult nici mai puțin decât creșterea spirituală și iluminarea publicului pe un parcurs de 7 zile, ce urma să se desfășoare „într-un templu hemisferic din India, care să dizolve planul fizic și să pornească un lanț metafizic care să învăluie lumea”, ca un preambul la o Nouă Eră.¹

Din punctul meu de vedere, Alexander Scriabin este unul dintre cele mai elocvente exemple de personalități artistice creatoare care credea în muzica sa, ca mijloc de transformare și accelerare a evoluției umanității, dar ca el au fost de-a lungul timpului mulți compozitori occidentali, dintre cei mai notorii, care au explorat ezoterismul și l-au exprimat în creație.

Unii creatori compozitori au făcut-o prin afilierea la practica alchimică: cazul mai puțin cunoscut al lui Monteverdi, care afirma, în prologul monodic la *Orfeo*, *Eu sunt muzica*, și astfel opera începea să transforme și să alchimizeze ceea ce *Foucault* chema *proza lumii*, folosind muzica pentru a interioriza textul *ca inflexiune a prezenței de Sine*².

Alți compozitori, poate cei mai mulți, au fost inițiați prin filiera masonică, care le-a impactat deopotrivă viața și creația, începând cu Christoph Gluck (în opera *Orphaeus*), continuând cu Bach (*Ofranda Muzicală*) sau cu clasicii Haydn, Mozart și Beethoven, mai mult sau mai puțin legați de ideologia Frățiilor așa numiților *Illuminati*.

Evidente sunt elementele unei practici masonice la Mozart, unele lucrări fiind special concepute, precum *Masonic*

¹ Ref. Lachman, Garyn, traducere din engleză din "*Concerto for Magic and Mysticism: Esotericism and Western Music.*" *The Quest* 90.4 (Iulie-August, 2002): 132-137, p.3

² Ref. K.L Chua, Daniel, *Absolute Music and the Construction of Meaning*, Cambridge University Press, p.35

Funeral Music (în do minor, K. 477) sau opera *Flautul Fermecat*, una dintre cele mai evidente ilustrări a temei spirituale a luptei între forțele *Luminii* și ale *Întunericului*, cu elemente arhetipale hermetice egiptene, camuflate într-o inofensivă *airy tale*. Până și trilogia ultimilor trei simfonii, fabulos create în timp de două luni (în 1788), pare un triptic inițiativ al simbolisticii masonice, conceput, după Wilfrid Mellers (în cartea sa *Beethoven and the Voice of God*), ca părți ale unui magnific oratoriu inspirat de coralul bachian *Die Auferstehung und Himmelfahrt Jesu*.

De altfel, în aceeași carte, Mellers sugerează că însăși genurile centrale ale clasicismului – sonata și simfonia – sunt de fapt *călătorii spirituale, adevărate pelerinaje sonice*, în care eroii principali, respectiv cele două teme centrale, sunt supuse încercărilor și provocărilor (travaliilor dezvoltătoare sau variaționale), pentru a ajunge la un nou nivel al unei soluții integratoare; orchestra simfonică însăși este văzută ca un exemplu de frăție masonică, unită în susținerea unei cauze comune.¹

În magnifica *Odă a Bucuriei*, din finalul Simfoniei al IX-a beethoveniene, este evidentă puterea ideilor filozofilor idealiști (Schelling ori Schlegel), legate de înălțare, iluminare, libertate, fraternitate și nu întâmplătoare a fost alegerea textului lui Schiller, apropiat deopotrivă misterelor orientale, iar o traducere mot a mot ar fi pe deplin edificatoare din punct de vedere ezoteric²:

Bucurie, scânteie frumoasă a zeilor,
Fiică a Câmpiilor Elizee,
Intrăm în beția focului
Ceresc din sanctuarul tău!
Minunile tale leagă din nou

¹ Ref. Lachman, Gary, "Concerto for Magic and Mysticism: Esotericism and Western Music." *The Quest* 90.4 (Iulie-August, 2002): 132-137.

² Consider că textul în română, cu care ne-am obișnuit, este departe de înțelesurile celui original în germană.

Ceea ce vremurile au despărțit *;
Toți oamenii devin frați *
Sub aripa ta blândă.

(Freude, schöner Götterfunken,
Tochter aus Elysium,
Wir betreten feuertrunken,
Himmlische, dein Heiligtum!
Deine Zauber binden wieder
Was die Mode streng geteilt*;
Alle Menschen werden Brüder*
Wo dein sanfter Flügel weilt.)

Nu mai puțin viziunea unui creator/dumnezeu imaterial și transcendent din Missa solemnă sau celebra *Hammerklavier*, precum și ultimele cvartete beethoveniene revelează deziderate unei fremătătoare căutări a creșterii spirituale.

După Beethoven, Romanismul occidental a răspândit deopotrivă ideile mistice și ezoterice sau căutarea spirituală, nu de puține ori prin cultivarea *magicului*, precum Berlioz în simfonia programatică *Fantastica. Episod din viața unui artist*, care abordează zona *psihedelicului* și *transpersonalului*, fiind scrisă, după toate aparențele, într-o stare de conștiință modificată.

Wagner este, cu siguranță, unul dintre cei care au forat adânc legătura între mistic și muzical.

Tema ciclurilor evolutive, din *Inelul Nibelungilor*, cu referire la căderea zeilor vechi ai lui Wotan și emanciparea omului (ca supremă ființă a Pământului, prefigurând o Noua Eră), pare să anticipe nu doar teoriile jungiene, pe cele teosofice blavatskyene sau antroposofice steineriene (ale începutului de secol XX), dar și pe cele ale *New Age*-ului contemporan nouă, venite, pentru acea vreme, parcă, din viitor.

Bayreuth-ul însuși, pe care Wagner a reușit să-l materializeze chiar în timpul vieții lui, era un fel de nou templu al Delphilor, unde muzica wagneriană urma să inițieze publicul, precum vechile tragedii antice, deschizând noi căi de acces către înțelegerea spirituală, având, totodată, și un efect

cathartic de eliberare a unor energii ale subconștientului sau chiar de clarvedere¹.

Pe o altă direcție ezoterică decât cea a lui Scriabin, reiterând, de astă data misticismul păgân rus, aproape de granița cu primitivismul, Stravinsky compune *Sacre du printemps*, menit să exprime *sublima renaștere a naturii, conștiențe de sine*. Celebru balet a fost realizat în colaborare cu coregraful Vaclav Nijinsky și cu Nicholas Roerich, pictorul și scriitorului spiritualist care a realizat scenografia și costumele (fig.5a), el însuși un devotat practicant al misticismului Tibetan - bazat pe ideea iluminării și accesării spațiului multidimensional al *Shambalei* (fig.5b)

Fig. 5a, imagine cu costume/scenografie semnate de Nicholas Roerich, pentru *Sărbătoarea primăverii*

¹ Ref. Idem.

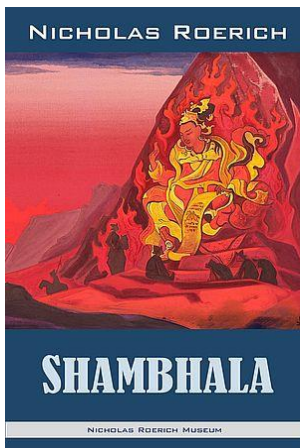

Fig. 5b, Copertă la cartea *Shambala* de Nicholas Roerich, cu imaginea realizată de autor

Interesant de remarcat că, ulterior, relația cu spiritualitatea și divinul se va exprima, la Stravinsky, în perioada neoclasică, pe filiera ortodoxă a psalmilor lui David (38, 39 și 150), din *Simfonia Psalmilor*, în care *muzica (consumată)* se relevă ca o reîntoarcere către *sursă/Suprema ființă*, după ce a fost răspândită în lume, spre comunicare, și astfel *ciclul se încheie*¹.

Simbolismul francez a influențat deopotrivă emanciparea unei gândiri spirituale în planul muzical, iar Debussy și ulterior Messiaen au fost foarte deschiși acestui canal.

În *Holy Blud, Holy Grail*, autorii (Michal Baigent, Richard Leigh and Henry Lincoln) fac publică afilierea lui Debussy la

¹ Ref. citate ale lui Stravinsky: *New world Enciclopedia*, <http://www.newworldencyclopedia.org>: "Thus, the consummated work [composition] spreads abroad to be communicated and finally flows back toward its source. The cycle, then, is closed. And this is how music comes to reveal itself as a form of communion with our fellow man — and with the Supreme Being."

ordinul Rosa - Cruce sau ca Mare Maestru al Prioriei Sionului¹ (după Victor Hugo și înainte de Jean Cocteau); de aceea, nu întâmplătoare a fost empatia lui Debussy cu drama merovingiană *Pelléas et Mélisande*, a lui Maurice Maeterlinck (după care a compus opera cu același nume), cu tema ei centrală inspirată de metafizica ciclurilor creației și distrugerii, dictate de polaritățile lui *Eros* (iubire) și *Anteros* (haos/distrugere)².

Pe de altă parte, celebrul poem simfonic debussyst *Prélude à l'après-midi d'un faune*, pe poemul simbolistului Stephan Mallarmé, este unul dintre exemplele elocvente de muzică a develor sau ale evoluției spiritelor naturii (*music of the deva or nature spirit evolution*)³, despre care vorbea compozitorul teosof Cyril Scott, în *Music: Its Secret Influence throughout the Ages*⁴, o carte minunată destinată elevării rolului muzicii în evoluția umanității.

Pe o filiera asemănătoare se statuează și prezența lui Messiaen în lucrările sale care exprimă fascinația panteistică pentru lumea naturii, cu precădere a păsărilor (în *L'abîme d'oiseaux*, *La fauvette des jardins*, *Le réveil des oiseaux* sau *Chronochromie*); de altfel, după P. D. Ouspensky, în *Tertium Organum*, cântecul păsărilor fiind principala funcție existențială a acestei specii⁵. Totodată, deschiderea pentru tema biblică escatologică, precum în *Quartet for the End of Time*, inspirat de Cartea Revelației și mai ales simfonia *Turungalîla*, bazată pe legenda tristanescă, al cărei titlu de rezonanță sanscrită (*turanga*-curgerea timpului și *lila*-iubire/bucurie), denotă aceeași

¹ Michal Baigent, Richard Leigh and Henry Lincoln *Holy Blood, Holy Grail, open Collection*, p.122

² Maeterlinck a fost profund influențat de metafizica clasică greacă, cu precădere de cea pitagoreică numerologică.

³ The *music of the deva or nature spirit evolution* este chiar titlul unuia dintre capitolele cărții lui Cyril Scott.

⁴ Publicată în 1933.

⁵ Ouspensky, P. D., *Tertium Organum: The Third Canon of Thought, a Key to the Enigmas of the World*. Versiune în engleză, Nicholas Bessaraboff & Claude Bragdon. New York: Knopf, 1981.

căutare a transcenderii prin artă, dincolo de lumea fizică, atât de familiară învățăturilor antroposofice.

La Messiaen este vizibil și aspectul asemănării cu Scriabin, ca beneficiar al fenomenului psiho-perceptiv al *sinesteziei*, în ceea ce privește coreponența vibrațională sunet-culoare, teoretizată în volumul său *Traité de rythme, de couleur et d'ornithologie* sau chiar specificată în partituri, pentru uzul dirijorilor (în *Couleurs de la cité céleste* sau *Des canyons aux étoiles*).

Spațiul dodecafonic atonal și serial a celei de-a doua școli vieneze, cu precădere prin întemeietorul ei Arnold Schoenberg, este deopotrivă tributar unui misticism numerologic și deopotrivă antroposofic. Din scrierile lui Schoenberg, mai cu seamă în eseu *Composition with twelve Tones / Compoziția cu douăsprezece tonuri*, apar idei legate de *daruri ale subconștientului primitive* (inclusiv de compozitori) *de la Creatorul Suprem* (Supreme Commander), sau legate de cerurile misticului Emmanuel Swedenborg (descrise în *Seraphita*¹ lui Balzac), în care *unitatea spațiului muzical depinde de un program unitar și absolut al percepției, unde nu există un absolut jos, sus, înainte sau înapoi*²; într-un astfel de *tărâmnon-fizic al intuiției*, compozitorul poate fi transportat într-o stare de conștiință înaltă de unde poate percepe *musikalische Gedanke* (ideea muzicală)³.

Nu degeaba lumile din *Pierrot lunaire* sau din *Noapte transfigurată* sunt bântuite de percepții ale unor tărâmurii extrafizice, deopotrivă angelice sau demonice, în care personajele centrale par să se miște cu ușurință.

¹ O poveste transcendentă a îngerilor tentați de demoni și ascensiunea lor. Ref. Welles, Manon, *Seraphita by Balzac: A Swedeborgian Novel About the life of an Angel*, 11,11, 2015, <http://aristocratsofthesoul.com/balzacs-seraphita-a-swedenborgian-novel-about-the-life-of-an-angel/>, accesat la 03.11, 2018

² Ref. Covach, John, *Schoenberg and the Occult: Some Reflections on the "Musical Idea"*, în *Theory and Practice: Journal of the Music Theory Society of New York State* 17 (1992): 103-108

³ Idem.

Apropiindu-ne de timpurile noastre, printre compozitorii devotați practicilor spirituale, precum cele taoiste sau buddhismul Zen, se numără John Cage, și el preocupat de teoriile moderne ale *haosului* sau ale *cuantumului nedeterminat*, ca noi modalități de înțelegere a universului. O astfel de provocare *de imitare a naturii în modul ei de operare*¹(idee preluată de la Ananda K. Coomaraswamy²), și-a luat Cage opusul pentru pian *Music of Changes*, introducând sistemul de divinație *I Ching (Cartea schimbărilor)*, chiar în tehnica *aleatorismului* compozițional, aplicat la diverși parametri sonori (înălțime, durată, dinamică sau tempo).

Poate unul dintre cei mai mistici și deopotrivă notorii compozitori contemporani este Karlheinz Stockhausen, ce își revendica apartenența (la nivel de suflet) în planeta Sirius, căreia, de altfel, i-a dedicat lucrarea simfonică cu același nume. Mai mult, el se considera "o antenă de acordaj în muzica sferelor"³ și, din punctul meu de vedere, întreaga sa operă muzicală poate fi clasificată drept spirituală, cu atât mai mult opusurile *Mantric Music*, *Cosmic Music*, *Inori*, *Stimmung (Acordaj)* sau *Sternklang (Sunetul stelelor)*.

Lucrarea cea mai elocventă în ceea ce privește tema *ascensiunii spirituale a sufletului* este ciclul de șapte opere intitulat *Light. The Seven Days of the Week* (1977-2002), pentru voci, instrumente și sunet electronice, inspirat de *Urantia Book*, volum deopotrivă spiritual, filozofic și științific. Această controversată carte fără autor⁴ abordează teme ontologice precum natura divină, originea și rolul umanității în univers,

¹ John Cage: An Autobiographical Statement, http://johncage.org/autobiographical_statement.html, accesat la 18 noiembrie 2018

² Filozof ceilonez dedicat simbolismului și metafizicii artei și culturii indiene și fondator al *perennialismului* (Școala tradițională), alături de René Guénon and Frithjof Schuon.

³ Guerrieri, Matthew, *The cosmic legacy of Karlheinz Stockhausen*, original in English: He came to consider himself an antenna for tuning in the music of the spheres.

⁴ Fără a avea un autor precis, această carte se pare că a dictată de ființe celeste pentru relevarea lumii.

sensurile vieții, scopul și misiunea pe pământ, reunind sisteme spirituale diverse, precum sufismul, catolicismul sau yoga integrală (Sri Aurobindo), într-o linie de fuziune pe care Stockhausen a îmbrățișat-o.

Fără a respecta necesitățile unei opere convenționale (cu privire la un arc al povestirii sau la libretele care sunt concepute în limbi diferite, chiar inventate), ci mai degrabă ale unei antologii, fiecare dintre cele 7 părți (care însumează 29 de ore de muzică, în total), reprezintă puneri în scenă foarte complexe, de sine stătătoare, cu efecte dramatice mai degrabă abstracte și simbolice (fig.6). Personajele centrale Michael, Lucifer, Eva interacționează sau intră în conflict, ajungând în final în uniune, conexând cu teme arhetipale și deopotrivă planetare universale (Luna/ maternitate, Marte/eroism/luptă, Venus/lubire etc.).

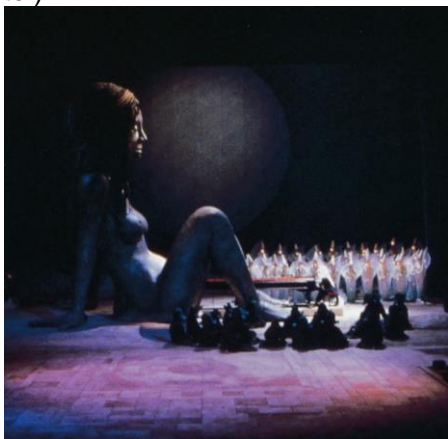

Fig.6, Scenă din *Montag aus Licht* (Luni/Lumină)

Filiera românească este deopotrivă foarte importantă în peisajul preocupărilor spirituale cu implicații în creația muzicală, cu precădere la compozitori precum Corneliu Cezar Corneliu, Dan Georgescu sau Octavian Nemescu.

Dacă *Aum*, semnată de Corneliu Cezar, nu numai că marca începutul fenomenului muzicii electronice în România, dar sonda și semnificațiile cosmologice (Creație, Menținere,

Distrugere) ale sunetului *mantrei promordiale*, alte teme ezoterice și existențiale erau aprofundate în lucrări muzicale precum *Ziua fără sfârșit*, *Rota*, sau în tratatul teoretic *Sonologie. Spre o hermeneutică a Muzicii* (în care pleda inclusiv pentru înțelegerea muzicii ca uneltă de vindecare).

Corneliu Dan Georgescu orientează căutarea spirituală în creație și în teorie spre viziunea *arhetipală*, care, prin simbolurile sale imuabile, dezvăluie cheile și codurile creației și ale evoluției universului. Corneliu Dan Georgescu îi dedică acestei direcții mai multe serii de articole de Studii asupra arhetipurilor muzicale (precum simbolismul numerelor (figurilor geometrice), sau cele ale polarităților major/minor, initium/finale, sau pe care le corelează cu arhetipurile universale yin/yang, animus/anima, naștere/moarte, sau ale elementelor/esențelor primordiale etc); aceste forme/categorii arhetipale sunt exprimate în multe dintre lucrările sale, fie camerale (Compoziție în Negru și Alb, Compoziție cu linii drepte, Compoziție cu triunghiuri și patrate, Compoziție cu culori elementare), fie simfonice (Modele, Et Vidi Caelum Novum (fig. 7), Ex Aeterno Tempore), fie vocale (Ritual for the Silence, In Lucem Sempiternam), fie electronice (New Zealand Meditations, Music for a Illuminating Conversion, End-a-Beginning, Ritual for the Harmony, sau în mai recente lucrări în care semnează și video (Atemporal suggestion1& 2, Crystal Silence, De Sublimi Finis.

Fig.7, Coperta la partitura *Et Vidi Caelum Novum* de C.D. Georgescu

Dar compozitorul arhetipal poate cel mai dedicat *temei trecerilor și încercărilor sufletului în evoluția sa existențială*, este, după părerea mea, Octavian Nemescu, în creații precum ciclul *Four Dimensions in Time*, sau în *Illuminations, Will The King Die?*, dar cu precădere în *ciclul orelor* (fig. 8a), ca parte din *Muzica timpului și a locului*, ca de altfel și *Metabizantiniricon, Alpha, Omega, Finalis* sau *Concentric* (fig. 8b):

Fig. 8a/b, lucrările înregistrate pe CD din *Stările timpului și spațiului* de Octavian Nemescu

Lucrările destinate celor 24 de ore, ciclul încă deschis¹, fac parte dintre opusurile ritualice, de inspirație inițiativă egipteană, care, la modul ideal ar trebui oficiate într-un spațiu geometric piramidal sacru (cu vârful în jos), în care interpreții urcă (pe partea din stânga, spre miezul zilei) sau coboară (partea din dreapta, spre miezul nopții), de la caz la caz, executând totodată mișcări speciale notate în partitură. O astfel de călătorie reiterează călătoria căutătorilor adevărului pentru a-și primi inițierile, sau, și mai profund, călătoria lui Thoth atlantul în întunecatele săli din *Amenti*, unde se întâlneau *Maeștrii Puterilor pentru a-și spori Lumina*.

În viziunea lui Nemescu, în zona subterană se cântă *muzica de la miezul nopții*, iar celelalte, se cântă la parter, pe nivele succesive ce corespund succesiunii orale. Astfel, panta de coborâre sugerează călătoria Eu-lui superior înainte de naștere și îmbrăcarea în corpurile ce-i vor reprezenta personalitatea în viitoarea încarnare² (fig. 9), iar panta urcătoare reprezintă creșterea spirituală prin inițiere:

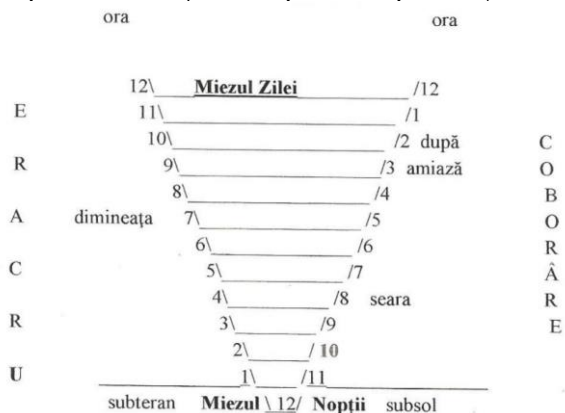

Fig. 9, Schema orelor din *Ciclul orelor* de Octavian Nemescu

¹ În anul 2018 autorul afirma că mai rămâne de finalizat muzica pentru ora 9.

² Din prezentarea autorului de la *DUANEGDIA* (pentru ora 10 seara).

Pentru Nemescu muzica este *un mijloc de trezire spirituală*, și chiar mai mult, sau și/de aliniere la *Sinele Divin*, uneori prin mijlocirea așa numitei *metamuzici* sau a *muzicii imaginare*, interiorizate:

Fig. 10, Coperta la *Muzica imaginară*, Ascensio

Această trecere în revistă nu epuizează bogăția de exemple care configurează reperele spirituale ale diferiților compozitori occidentali și români, ci reprezintă o selecție pe care am considerat-o reprezentativă pentru tema evoluției conștiinței, mai mult sau mai puțin asumată la compozitorii în cauză.

4. Perspective de raportare la tema evoluției conștiinței în prezent

În învățăturile despre cunoaștere, adevăr și evoluție, Thot atlantul, alias Hermes Trismegistul, ne arată în *tăblița II-a de smarald (fig.11)*, că:

„Cel ce progresând a ieșit din întuneric, s-a ridicat din noapte spre lumină,

este eliberat de Sălile din Amenti, este eliberat de Floarea Luminii și a Vieții.

Îndrumat atunci de înțelepciune și de cunoștințele acumulate,

va trece dintre oameni între Maeștrii Vieții”¹.

Fig. 11, Imagine Tăbliță de smarald a lui Thoth²

Este alegere noastră dacă, și când, și în ce fel începem drumul nostru conștient spre cunoașterea adevărului și evoluția

¹ Tăblița a II-a din *Tablițele de smarald ale lui Thoth, Atlantul*, dedicată *Sălilor din Amenti*.

² <http://www.crystalinks.com/emerald.html>, accesat la 21 octombrie 2018

noastră spre lumină. O putem face, din nou, și în această existență, fie de unii singuri, fie sub îndrumarea unor maeștri sau chiar prin intermediul artei.

Încercând o posibilă testare atitudinală a oamenilor actuali, din diverse categorii profesionale, dar cu deosebire din lumea artei, am creionat, în principal, trei tipuri de raportare la tema evoluției conștiinței.

O primă categorie ignoră această temă sau chiar o neagă, mai cu seamă acei *agnostici* care se consideră mai împăcați să nu o ia în calcul pentru că, oricum, e mai comod. E interesant de remarcat că, nu de multe ori, opiniile lor au suferit modificări în timp, iar mai devreme sau mai târziu lecțiile personale i-au ajutat să-și reconsidere poziția în raport cu tema conștientizării propriei evoluții spirituale. În ceea ce-i privește pe artiștii creatori care se circumscriu acestei categorii, evident că tema nu intră în discuție în raportarea cu propria creație. Orice alt subiect ori sursă de inspirație poate fi mai potrivită pentru propria lor artă.

O a doua categorie o reprezintă cei cu credință în Dumnezeu sau într-o forță Divină Creatoare care se raportează la spiritualitate, fie din perspectiva propriei religii, fie dintr-o perspectivă mai înaltă de acceptare a unui Divin Unic care reflectă un adevărul comun aparținând tuturor tradițiilor. O mare parte din creatorii tuturor timpurilor, ca de altfel și din prezent, se simt confortabil în această postură, din perspectiva lor individuală. Nu toți însă au considerat sau consideră oportun să valorifice temele spirituale în general sau mai cu seamă a evoluției conștiinței, în propria creație, pe motiv că acestea țin de o alegere de conduită personală care nu poate fi împărtășită prin creație, cu publicul consumator de artă,

O a treia categorie, destul de mică, o reprezintă acei oameni pentru care nu există o barieră între spiritualitate, conduita lor de zi cu zi sau/și profesia lor sau arta lor. În cazul în care sunt creatori, de orice tip de artă, astfel de artiști simt să împărtășească cu ceilalți roadele muncii lor spirituale, prin tematicile pe care le propun în creație ori prin tipul de manifestare ritualic pe care îl aduc în scenă. De multe ori rezultatul estetic/psihologic al artei lor, fie el obiect vizual, carte

sau performance, contribuie benefic sau mișcă și inspiră publicul, care tinde să devină (co)interesat de un parcurs spiritual în artă.

Un caz aparte l-ar putea constitui categoria adepților demersului artistic de tip *trans-realist arhetipal*, pe care îl propun ca o nouă orientare spiritualist-estetică, care fuzionează practica spirituală asumată, cu creația artistică și cu acel fel de a trăi în armonie cu ceilalți, cu Divinul și cu TOTUL, altfel spus cu Dharma.

Interesant de remarcat o similitudine între aceste tipuri atitudinale și diversele *tipologii de maturizare* spirituală propuse de *Conștientologie*, care caracterizează în general evoluția individului și tipurile de maturizare aferente, în diferite etape ale vieții, (și ele fiind mai degrabă orientative), de la cea *fiziologica* (în jurul vârstei de 26 ani), la cea *psihologica* (în jur de 35 ani), *intelectuală* (în jur de 50), spre o ultimă versiune care tinde către perfecțiune și care este denumită *Holomaturity* (maturitatea întregului). Această etapă finală este greu de atins, reprezentând, de fapt, ceea ce în *Conștientologie* „se definește cel mai bine ca maturitatea bazată pe paradigma (evoluției) conștiinței, care aduce la cunoștință faptul că adevărata natură a *conștiinței* se extinde departe de granițele tărâmului fizic”¹.

Pentru unii dintre noi (care mai mult ca sigur aparținem categoriilor 3 sau chiar 4), înțelesul conceptului *Holomaturity* poate fi o țintă spirituală, un deziderat, către care îndreptăm existența noastră, atât la nivelul evoluției interioare, dar și în folosul comunității, poate chiar și prin felul în care abordăm arta noastră.

În acest sens, afirmația lui Joscelyn Godwin (din cartea sa *Harmonies of Heaven and Earth: From Antiquity to the Avant-Garde*, capitolul *Muzical Alchemy*), mi se pare pe deplin

¹ Traducere din engleză din Gustus, Sandie, *Less incomplete*, Edit. O-Books, 2011, Winchester, UK, Washington, USA, pag. 284: „*Holomaturity is best defined as the maturity of the consciousness based on the consciencial paradigm, which acknowledges that the true nature of the consciousness extends far beyond boundaries of the physical realm*”.

îndreptătită: „Pentru a-și asuma munca sa, adevăratul compozitor, precum alchimistul, nu își alege profesia, ci este ca o chemare care nu poate fi ignorată”¹.

Dacă reușim să adâncim înțelegerea semnelor și codurilor marilor tradiții, citind printre rânduri, sau printre pietre ori monumente funerare, în ultimă instanță aflăm care este sensul nostru pe acest pământ și în această întrupare, sau, în alte cuvinte, care este *misiunea planului nostru existențial*. Astfel, arta poate fi una din misiunile noastre existențiale, în timp ce temele abordate și exprimate prin ea pot unifica propria creștere spirituală cu capacitatea de a ne transforma în relee de transmitere divină către cei către care o împărtășim.

Unul dintre înțelesurile profunde al evoluției noastre, pe care îl putem transmite prin propria creație artistică, este faptul că nu suntem doar una cu corpul nostru (fizic), nici doar cu emoțiile noastre și nici doar cu mintea sau gândurile noastre. Suntem de fapt *altceva*, și anume suntem una cu sufletul nostru și chiar mai mult, suntem una cu *Sinele* sau *Sufletul nostru Superior*. Suntem copiii lui Dumnezeu, suntem ființe spirituale înzestrate cu Putere Divină, Voință Divină și Iubire Divină.²

Thoth, în *Cheia înțelepciuni* (Tăblița 3) ne transmite că “omul este o stea încătușată într-un corp, până când, la sfârșit se eliberează prin propria lupta. Doar prin efort și trudă steaua din tine va înflori într-o nouă viață. Cel ce știe începutul tuturor lucrurilor, își eliberează steaua din tărâmul nopții.”³

Când începem să percepem aceste adevăruri începem să simțim Pacea Divină în noi și în ceilalți, percepem conexiunea cu *Dumnezeu* și cu TOTUL. Salutul NAMASTE (Divinitatea din mine salută Divinitatea din tine) din tradiția hindusă capătă sens și pentru noi, iar Mintea începe să

¹ Original în engleză: *In order to undertake this work, the true composer, like the alchemist, does not choose his profession: he is summoned to it by a call that cannot be ignored.*”, <https://hermetic.com/godwin/musical-alchemy>, accesat la 18 septembrie 2018

² Afirmatii cuprinse în introducerea meditațiilor din curriculum de *Arhatic Yoga* sau *Pranic Healing*.

³ Thoth, *Cheia înțelepciuni*, Tăblița 3

decodifice corect diversele nivele ale *adevărului*, devenind un instrument subtil al *Sufletului* nostru.

Cât de minunat este pentru un artist creator să folosească mintea lui, ca mijlocitor între *omulfizic* și *omul spiritual*? Dacă conexăm mintea cu mintea supraconștientă, reușim să o folosim pentru ceea ce a fost ea creată cu adevărat, respectiv pentru a deveni acel instrument subtil al realizării dezideratului *Sufletului Superior*?! Și care este acest deziderat, în ultima instanță? Este uniunea dintre *Sufletului nostru încarnat* întrupat și *Sufletul Superior* care la rândul său este direct legat de *Scânteia Divină* din Noi și de *Creatorul Divin a TOT*. O astfel de înțelegere ne permite ca sintagma EU SUNT, din *Cheile lui Enoh*, să nu mai tulbure ignoranța din noi și nici Egoul nostru ci doar să se manifeste corect *cosmoetic*.

Conștientizarea unor astfel de adevăruri imuabile reprezintă a doua renaștere, după întrupare (renașterea din timpul vieții), despre care vorbea *Iisus* în replica sa către Nicodim: “Adevărat, adevăr îți spun că, dacă un om nu se naște din nou, nu poate vedea împărăția lui Dumnezeu.” (Ioan 3: 3).

Această renaștere este *trezirea spirituală*, sau trezirea altor simțuri, sau uniunea sinestezică, sau deschiderea celui de al treilea ochi – vederea spirituală – care permit trecerea într-un nou nivel de conștiință, sau, după cum spun hindușii, la nivelul de inițiere *dwija*.

Dacă copilul cunoaște botezul cu apa, așa cum a rămas el de la Ioan pentru creștini, avatari precum *Iisus* sau *Buddha* botezau corpul în *spirit*, deschizând a *IV-a dimensiune*, în care se capătă *sensul spațial al timpului*, *cunoașterea directă și conștiința de sine ca parte a conștiinței cosmice*, despre care vorbește *Upensky* în *Tertium Organum*.¹

Cu cât ne apropiem de acțiunea întrupată la nivelul superior al *Dharmei*, cu atât ne apropiem de sfârșitul succesiunilor noastre terestre și de momentul elevării la alte spații solare și planetare.

¹ Termeni cu care operează *Upensky* în demonstrațiile sale și care apar sintetizați și în tabelele dedicate nivelurilor conștiinței., *Ouspensky, P.D., Tertium Organum*, GlobalGrey EBooks, 2018, p. 364

Dacă “Creatorul a zidit Universul punând spiritul în suflet și sufletul în trup și l-a rânduit în așa fel, încât acesta să fie, prin alcătuirea sa, opera cea mai frumoasă și mai desăvârșită” (Platon în *Timaios*), la nivelul nostru terestru de creator putem face același lucru prin propria noastră artă. Toate învățăturile primite sau reamintite din vieți trecute irump din opusurile noastre, precum luminile Scânteii Divine.

Chiar dacă la întruparea, memoria vieților trecute (de unde a coborât spiritul) sunt uitate, rămâne corpul cauzal, ca parte a corpului spiritual, cu toate informațiile despre inclinațiile, talentele, aspirațiile noastre profunde. Ele sunt ca un vector al direcției noastre de evoluție, ca o rezultantă experiențială a tot ceea ce am trăit în alte vieți. De fapt, structura multidimensională a corpului nostru cauzal cu toți vectorii lui de voință și informație, ne determină calea. Cu siguranță că noi, artiștii, am mai experimentat arta noastră de mai multe ori și ne-am perfecționat-o, iar acum putem să dăm, prin creație, măsura nivelului spiritual la care am ajuns.

Există însă, pericolul identificării cu propriile noastre creații. Ba chiar, am putea vedea că, la nivel de umanitate, am ajuns să fim deja depășiți de propriile creații tehnologice, de viteza, de capacitatea lor informatică și manevrabilitate lor. Tehnologia nu are legătură cu evoluția spirituală, decât în măsura în care nu ne domină ci doar ne servește creativitatea, fie ea artistică sau de orice fel.

Ceea ce proiectăm în afara noastră, în atitudinea de zi cu zi, sau în artă, de fapt reflectă interiorul nostru, sau căutarea noastră spirituală. Lumea exterioară, cu tensiunea, boala, stresul, manifestările agresive, reflectă tocmai dezordinea din mintea din sufletul umanității, în timp ce *legea (cosmică)* și *adevărul* (universal) înseamnă ordine.

Dacă nu ne-am mai identifica cu exteriorul și în loc de a fi reactivi am fi mai degrabă creativi, nu ne-am cheltui energia inutil, ci am folosi-o pentru o creație mai apropiată de modelul divin. Ce poate fi mai atrăgător sau mai provocator pentru un creator spiritual contemporan, decât o astfel de năzuință?

Nu cred că putem *dezvrăji* muzica, îndepărtând-o de adevărurile ascunse ale înțelepciunii mistice și ezoterice sau/și

de raționalitatea gândirii antice. Dacă la platonici, muzica acorda cosmosul și deopotrivă sufletului uman în conformitate cu rațiile pitagoreice (2:1, 3:2, 9:8), permițând ca sunetele inaudibile ale cerului să vibreze cu cele ale sufletului pământului și invers, iar sunetele audibile ale muzicii umane să reflecte sferile cerești, am putea imagina și contempla deopotrivă și monocordul lui Robertus Fluctibus¹, din lucrarea sa metafizică *Utriusque cosmi* (fig.) – în care vibrația sonoră devine instrumentul voinței divine, cea care armonizează structura universului.

Fig. 12, Robert Fludd/ Robertus de Fluctibus, imaginea monocordului (a), din *Utriusque cosmi* (b)

“De aceea, muzica nu a fost doar un obiect într-o lume magică ci chiar *agentul* rațional al magiei însăși, iar a dezvrăji muzica ar însemna să dezacordezi întreaga lume”.²

¹ Robertus de Fluctibus (1574 –1637), fizician, matematician, cosmolog și ocultist englez din descendență paracelsiană.

² Ref. Thus music was not simply an object in a magical world, but the *rational agent of enchantment itself*. To disenchant music is therefore to untune the entire world. *Absolute music Danil K.L.Chua*, Cambridge University Press, Part,1. *The garden of Eden*, p. 15.

Consider că muzica poate să servească transmiterii adevărilor înalte, iar creatorul de muzică (sau de artă, în general), poate fi un slujitor, păstrător și transmițător al cheilor universului. Degeaba, noi compozitorii moderni stăpânim tehnici și virtuți timbrale instrumentale sau și tehnologice și chiar și știința formelor muzicale, dacă conținutul lucrărilor noastre nu reflectă, măcar din când în când adevăruile conștiinței cosmice. Altfel, cum aprecia și Danil Chua, “muzica modernă, lipsită de esențele ei invizibile și cu aura ei supra-naturală respinsă ca non-existentă, devine un obiect al manipulării rațiunilor instrumentale”.¹

În loc de concluzie

Cred, ca și Wagner și mulți alții, într-o îmbrățișare a artelor, venită, de altfel, dintr-o expresie primordială a expunerii lor fuzionate. Cum aprecia Kandinsky în lucrarea sa teoretică *On the spiritual in Art/Spiritualul în artă*, chiar dacă muzica, prin natura ei (temporală) este poate cea mai *emancipată* dintre arte, neavând nevoie de ceva din afară pentru a se exprima, “ajungem în final la o încrucișarea a puterii lor (una asupra alteia) și chiar dacă sunt separate între ele, dintr-o perspectivă concentrică (fig.13), ele se combină în tendințele lor cele mai profunde, din care va crește în viitor o arta (totală) cu adevărat monumentală, pe care astăzi, deja, o întrezărim”.²

¹ Idem. (original în engleză: With its supernatural aura demystified as natural and its inaudible, invisible essences dismissed as non-existent, modern music became an autonomous object open to the manipulations of instrumental reason.)

² Wassily Kandinsky, *On the spiritual in art, The Pyramid*, Guggenheim Foundation, N. Y City, Hilla Rebay Editor, 1946, p.36. Traducere din engleză: Deeply concerning, each art is separated from the other, but, on the other hand, they combine in their innermost tendencies, Therefore, we finally arrive at the encroachment of the power of various art upon one another. From this inner tendency will arise, in the future, the truly monumental art, which today we can already foresee.

Fig. 13, Vassilly Kandinsky, *Several Circles*

Conștiința cosmică (ca aspirație a celui mai înalt nivel al conștiinței individuale) este un dat al nostru al fiecărui, pentru a fi înțeles și accesat, dincolo de timp și spațiu, dar care ne unește între noi, dar și cu stele și universul. A ne permite să recunoaștem că suntem, în această existență, într-o *trecere*, pe drumul inevitabil al *evoluției de sine*, că suntem *ființe ale conștiinței universale*, care înțelegem legea *dharmei*, dar și cea a *relativității* sau cea a *cauzalității*, ne ajută pe noi, creatorii, să ne aducem o contribuție directă dar și mijocită prin artă, la evoluția planetei.

Artele, în general, sau fuziunea lor într-o *artă totată*, va tinde, după părerea mea, să se unească din ce în ce mai cu înțeleșurile științelor dar și cu cele ale metafizicii și ale ocultismului – a percepțiilor lumilor subtile, non-tangibile și propriei realizări spirituale, a conștientizării propriei misiuni și a acțiunilor care decurg din expansiunea non vizibile cu simțurile comune – realizând împreună, o coaliție pentru înțelegerea divinității și a cosmosului într-o singură viziune a TOT-ului. Totodată, arta contemporană sau cea ce va veni, cultivând (din nou) *simbolismul arhetipal* va tinde să ne unească într-un nivel al *conștiinței de grup*, dar care va începe prin asumarea Eului

comun (Ego) spre cea a *Sinelui Înalt*. Va fi o artă responsabilă, pusă în sprijinul propriei evoluții dar și a evoluției celorlalți și va implica începutul *percepției propriei imortalități*.

Astfel, parafrazându-l pe Kandinsky, „orice artist care se cufundă în comorile tainice ale interiorității sale artistice devine un colaborator de invidiat în construcția piramidei spirituale care se va înălța până la cer.”¹

Bibliografie

- Baigent, Michal, *Holy Blud, Holy Grail*, Leigh Richard & Lincoln Henry, open Collection
- Blavatsky, Elena *Clef de la theososofie*, www.eBookEsoterique.com
- Brown, Gary, "Music as Magic: Composer Alexander Scriabin " *The American Theosophist*" (May 1982)
- Bukner, R.M, *Cosmic Consciousness: A Study in the Evolution of the Human Mind*, Innes & Sons, Philadelphia, 1905
- Cage, John, *An Autobiographical Statement*, http://johncage.org/autobiographical_statement.html
- Chua, K.L& Daniel, *Absolute Music and the Construction of Meaning*, Cambridge University Press
- Cyce, Edgar, *Sufletul și Spiritul*, Editura Adevăr divin, Brașov, 2009
- Cartea Egipteană Morților*, eBook, Editura Sophia, Arad, traducere, studiu introductiv și noe de Maria Genescu
- Clow Barbara & Clow Gerry, *Alchimia celor nouă dimensiuni*, Editura For you, București 2012
- Covach, John, *Schoenberg and the Occult: Some Reflections on the "Musical Idea"*, în *Theory and Practice: Journal of the Music Theory Society of New York State* 17 (1992)
- Demetrescu, Scarlat, *Din tainele vieții și ale universului*, Demetrescu, Scarlat, Editura Emet, Oradea, 2007
- Devereaux, Paul, *Stone Age Sound tracks*. Paperback, Editura Vega, 2002
- Guénon, René, *Introduction générale à l'étude des doctrines hindoues, La loi de Manu*, Paris: Guy Trédaniel, Les Éditions de la Maisnie, 1987
- Guénon, René, *Symboles fondamentaux de la Science sacrée*, Paris: Les Éditions Gallimard, 1962
- Gănescu, Cristian, *Omul în afara trupului*, oraș, Editura Alaya, București (online)

¹ Kandinsky, Vassily, *Spiritualul în artă*, Edit. Meridiane, București, 1994, p. 46.

Godwin, Joscelyn, *Harmonies of Heaven and Earth: From Antiquity to the Avant-Garde*, <https://hermetic.com/godwin/musical-alchemy>, accesat la 18 septembrie 2018

Grant M.J. & Misch Imke, *The Musical Legacy of Karlheinz Stockhausen: Looking Back and Forward*, Wolke Verlag, Hofheim, 2000, www.wolke-verlag.de

Guerrieri, Matthew, *The cosmic legacy of Karlheinz Stockhausen*, Wolke Verlag, Hofheim Printed in Germany Typesetting, Simoncini Garamond, 2016

Gustus, Sandie, *Less incomplete*, Edit. O-Books, 2011, Winchester, Uk, Washington, USA

Interviu cu Petre Tutea, <https://doxologia.ro>, accesat la 1 ianuarie 2018

Kandinsky, Wassily, *On the spiritual in art, The Pyramid*, Guggenheim Foundation, N. Y City, Hilla Rebay Editor, 1946

Lachman, Garyn, "Concerto for Magic and Mysticism: Esotericism and Western Music." *The Quest* 90.4 (Iulie-August, 2002)

Noica, Constantin *Interpretarea la Phaidon*, p. 78, ebook, <https://www.scribd.com/document/335353038/PLATON-Phaidros-Interpretare-pdf>

Ouspensky, P. D., *Tertium Organum: The Third Canon of Thought, a Key to the Enigmas of the World*. Versiune în engleză, Nicholas Bessaraboff & Claude Bragdon, New York: Knopf, 1981

Plotin, *Enneade* VI, 7 (38) 31-32, Editura IRI, București, 2007

Pleșu, Andrei, *Despre îngerii*, București, Editura Humanitas, 2012

Moody, Raymond, *Viața de după viață*, Ed. Adevăr divin, Brașov, 2016

Schuon, Frithjof, *Despre unitatea transcendentă a religiilor*, București, Humanitas 1994

Tourniac, Jean, *Melchisedec sau tradiția primordială*, București, Editura Herald, 2009

Zohar, *Cartea splendorii*, Editura Herald, București 2015

Tibor, Gy., Ujlky, *Regresia Pranandi. Tehnica tibetană a iertării. Eliberarea prin reamintire*, Edit. Imprimeria de Vest, Oradea, 2013

Deepak Chopra, *The Future of God, The future of Good*, interviu, <https://www.youtube.com/watch?v=91RCukg5BGo>, accesat la 20 octombrie 2018

Welles, Manon, *Seraphita by Balzac: A Swedeborgian Novel About the life of an Angel*, 11,11, 2015, <http://aristocratsofthesoul.com/balzacs-seraphita-a-swedenborgian-novel-about-the-life-of-an-angel/>, accesat la 03.11, 2018

Teoria Corzilor, <http://www.fortasigratie.ro/realitati-contemporane/vidul-cuantic.htm>, accesat la 23 octombrie 2018

Tablițele de smarald ale lui Toth/The Emerald Tablets of Thoth the Atlantean, <http://www.crystalinks.com/emerald.htm>, accesat la 21 octombrie 2018

SUMMARY

Mihaela Vosganian

The cosmic conscience A theme for artistic / musical reflection

Life in its *existence*, as a temporary form of *the making*, requires evolution and a *perpetuum mobile*, a transformation and a rebirth, a dynamic route of the cosmic conscience. This type of awareness of the evolution process is only available to humans, as they are embodied entities of the highest level of **self conscience**, that include *thinking, reason* and *imagination*. The human only can access a high level of *cosmic conscience*, that can reflect an accurate understanding of *realities* or *subtle/hidden worlds dimensions*, connected to *quantum void, quantum mechanics* or *unified fields* theories.

If we agree the idea that through extatic experiences, as a result of meditation and prayer, we can put ourselves on the same levels with the *cosmic conscience*, awareness about the existence, *the making, inner evolution*, all these are themes that always concerned artists and all those who guided themselves towards themes of spiritual paths quests and of communication with the world of symbols. Not only a few times this search for the *Graal*, a quest that many of the late and new composers have taken, implied inner experiences related to *spiritual rebirth*, defining a trans-subjective and over-sensory area of *trans personal* exploration.

As a contemporary artist myself, sharing the same quest for the union with the cosmic conscience level I strive for an artistic expression of a total art, sincretic and mystic in the same time, and in synergy with my own mission and spiritual evolution.